

Soma, Karadon, Elbistan, Kozan, Alkumru, Davutpaşa, Tuzla,
OSTİM ve Ali Sami Yen...

YANDAŞ KAPİTALİZMİ 'KATLIAM MARKALARI' YARATIYOR

EMO Basın- Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Yönetim Kurulu, İstanbul'da Torunlar Şirketi'nin rezidans inşaatında 10 işçinin öldüğü asansör faciasına ilişkin yazılı açıklama yaptı. Asansör denetimindeki sorunlara da dikkat çekilen açıklamada, "AKP iktidarı döneminde yandaş sermayenin yükselişine 'katliam markaları' eşlik ediyor" vurgusuyla insanların yaşam hakkını yok eden piyasa sistemine tepki gösterildi.

EMO Yönetim Kurulu tarafından 8 Eylül 2014 tarihinde asansör faciası nedeniyle yapılan açıklama, "Ülkemizde AKP iktidarıyla birlikte zirveye ulaşan yandaş korumacılığına dayanan vahşi kapitalizm, hak-hukuk tanımamakta; işçilerin yaşam hakkını yok etmektedir" saptamasıyla dikkat çekti. "Bu ucubeleşmiş vahşi kapitalizmin bir uygulaması olarak Ali Sami Yen Stadi'nda yükseltilecek lüks konutların yer aldığı rezidans inşaat, 2'si kardeş olmak üzere, 10 işçiye daha mezar yapılmıştır" denilen açıklamada, yaşanan asansör faciasının temelinde yatan güvencesiz çalışma koşulları gözler önüne serildi:

"İnsanlarımız işsizlik karşısında 3-5 paraya ölümü pahasına çalışmak zorunda bırakılmakta; yandaş şirketlerin her türlü denetim ve kuraldan muaf tutulmaları sağlanmaktadır. Nitekim 10 işçiye mezar olan rezidans inşaatı için çalışma yasağını delen, gece 19.00-07.00 saatleri arasında da işçileri çalışmaya zorlayacak bir izin verildiği ortaya çıkmıştır. Zaten güvencesiz koşullarda çalıştırılan inşaat işçilerinin çalışma saatlerine uyulmadan, kayıtdışı çalıştırıldığı ülkemiz için bilinmeyen bir gerçek değildir. OECD'nin yayınladığı çevre, ekonomi ve sosyal alanlara yönelik istatistiklerin sunulduğu 'Factbook 2014' raporuna göre Türkiye'de işçiler OECD ortalamasından 86 saat fazla çalışmaktadır. Ayrıca OECD genelinde haftalık çalışma süresi en fazla 40 saat iken, Türkiye'de yasal haftalık çalışma süresi en fazla 45 saattir. Yasal olarak bile OECD'den fazla olan bu çalışma saatlerinin fiili olarak aşılıp çok daha yukarıya çıktığı ve yüksek çalışma saatlerinin iş kazalarının meydana gelmesindeki en önemli faktörlerden biri olduğu da bilinmektedir. Yine işçilerin bildirimlerine göre bu inşaat alanında 21 taşeron şirket faaliyet göstermektedir. Taşeronlaşma bir kez daha işçilerin haklarını arayabilecekleri örgütlenme önünde bir engel; iş yasaları ve kurallarının uygulanmaması için bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Soma'dan sonra verilen sözler yine unutulmuş, taşeronlaşma konusunda hiçbir adım atılmamıştır."

"İşçilerin birer birer iş cinayetlerinde ölmeleri"nin gündem dahi olmaması eleştirilirken, "...toplum katliamları söz konusu olduğunda ise balık baştan kokar misali Recep Tayyip Erdoğan'ın 'fitrat' açıklaması yaptığı ülkemizde 10 işçiye mezar olan asansör katliamı için bu kez imam hatipten arkadaşı patron da 'Bunlar sektörel vakalar' diyebilmektedir" denildi. Yaşanan iş cinayetinde "kasıtlı ihmallere zinciri" olduğu belirtilen açıklamada, aynı inşaat Nisan ayında 19 yaşında bir işçinin halat kopması sonucu 15. kattan düşerek yaşamını yitirmiş olduğu ve Ağustos ayında da bir yangın çıktığı anımsatıldı. Müfettişlerin 5 ay önce hazırladığı raporun da yaşananın kaza değil, tasarlanmış cinayetler olduğunu gösterdiği kaydedildi. Açıklamada, bu olaya ilişkin şu görüşlere yer verildi:

"Daha önce yaşanan yüksekten düşme sonucu ölüm olayında basına yansıyan bilgilere göre Çalışma Bakanlığı müfettişleri inşaatı kontrol etmişler, birçok eksik bulmuşlar ancak bakanlık sadece yapı sahibine 6 bin 270 TL para cezası vermekle yetinmiştir. Ancak Bakanlık tarafından yayımlanan "İşyerlerinde İşin Durdurulmasına

Ülkemizde AKP iktidarıyla birlikte zirveye ulaşan yandaş korumacılığına dayanan vahşi kapitalizm, hak-hukuk tanımamakta; işçilerin yaşam hakkını yok etmektedir. Bu ucubeleşmiş vahşi kapitalizmin bir uygulaması olarak Ali Sami Yen Stadi'nda yükseltilecek lüks konutların yer aldığı rezidans inşaat, 2'si kardeş olmak üzere, 10 işçiye daha mezar yapılmıştır.

Dair Yönetmelik” hükümlerini neden uygulamadıkları anlayışlamamıştır.”

Asansör faciası ile işçi ölümlerine karşı tepkilerin de bastırılmaya çalışılması, açıklamada şöyle eleştirildi:

“Can kayıplarının hesabını soran yurttaşların dövülmesi, tekmelenmesi, coplanması, gazlanması da vakayı adiyeden haline gelmiştir. Nitekim olayın hemen ardından İstanbul Valisi de olay yerine gelmiş, cenazelerin alınması için değil, olay yerine uzmanların girişini engellemek için TOMA’lar konuşlandırılmıştır.”

Başboşluk Diz Boyu

Faciyanın üstünün örtülmeye çalışılmasına da tepki gösterilerek, asansör denetimlerindeki sorunlar anlatıldı:

“Her iş cinayetinde kazaya ilişkin teknik açıklamalar yapılarak ve çalışanlar suçlanarak, katliamın üstü örtülmeye çalışılmaktadır: ‘Asansör raydan çıkmış, sektörün doğasında olan kaza yaşanmıştır; çalışanlara ne kadar iş eğitimi verilse de çalışanlar güvenliklerine dikkat etmemektedirler.’ Oysaki ülkemizde asansör ve yapı denetimi, vahşi kapitalizm uygulamalarıyla başlı başına sorunlu denetim alanları olarak karşımızda bulunmaktadır. Yaklaşık 350 bin asansörün işletmede olduğu tahmin edilen ülkemizde 2012 yılına kadar bu asansörlerin sadece yüzde 7.5’i kontrol edilmiştir. Makina Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası tarafından özveriyle, duyarlı belediyelerle yapılan protokoller kapsamında gerçekleştirilen bu kontrollere göre asansörlerin yüzde 70’i kullanım açısından tehlikeli durumdadır. 2012 yılından itibaren yapılan yönetmelik değişikliği ile kontroller, A Tipi Muayene Kuruluşları tarafından gerçekleştirilmektedir. Her alanda olduğu gibi kontrol ve

denetim alanında yaşanan serbestleştirme uygulamaları, Asansör Periyodik Kontrolleri alanında da böylece hayata geçirilmiştir. Türk Standardları Enstitüsü (TSE) gibi kamu kurumları dahi gelir elde etme güdüsüyle kendi görev alanı dışında bu kontrolleri yapmaya soyunmuş, birçok belediye ile protokoller imzalamıştır.

Nitekim alandaki ciddi boşluk, Türkiye’de kaç asansör, kaç yürüyen merdiven, kaç inşaat asansörü olduğunun dahi bilinmediği bir düzeydedir. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, bu konuda yaptığımız bilgi edinme başvurularına ellerinde bilgi olmadığı yanıtlarını vermektedir. Aynı durum TÜRKAK tarafından akredite edilen A Tipi Muayene Kuruluşları için de geçerlidir. Bu kuruluşlarda çalışan veya hizmet alınan görevlilerin uzmanlık, nitelik ve sayıları TÜRKAK tarafından bilinmemektedir.

ABD kaynaklarına göre 1993-2002 arasında asansör kazalarında toplamda 80 kişi ölmüştür. Ülkemizde ise Asansör ve Yürüyen Merdiven Sanayicileri Derneği (AY-SAD) verilerine göre yıllık ölüm sayısının 17-20 olduğu tahmin edilmektedir.

Asansör denetimine ilişkin genel sorunların yanında inşaat halindeki binalar için kurulan asansörler, bu yetersiz denetimin bile olmadığı daha sorunlu bir alanı oluşturmaktadır. İnşaatlarda kullanılan personel, yük ve eşya taşıma asansörleri kiralama yoluyla, inşaatlar arasında gezici bir sistemle kurulmaktadır. Bu asansörler Makine Emniyet Yönetmeliği hükümlerine göre; yapı sahibi, şantiye şefi, iş güvenliği uzmanı tarafından kontrol edilmektedir. Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği’ne göre de bu kontrollerin yapılıp yapılmadığının yapı denetim şirketleri tarafından takip edilmesi gerekmektedir. Burada yine piyasalaştırma örneği düşük ücretle diploma kiralamaya dötüşen bir sistem yürümektedir.”

‘Kelimeler Kifayetsiz’

EMO Yönetim Kurulu açıklamasında, iş cinayetlerinden duyduğu büyük acıyı da şöyle dile getirdi:

“Ülkemizde bazı bölgeler veya şehirler, eskisi gibi yöresel oyunları, kıyafetleri, şiveleri ya da meşhur olmuş meyve ve sebzeleri ile anılmıyor artık. AKP iktidarı döneminde yandaş sermayenin yükselişine ‘katliam markaları’ eşlik ediyor. Karadon, Elbistan ve Soma madenci katliamlarıyla; Adana Kozan baraj suları altında kalan, yine Erzurum Aşkale deniz bisikletinden düşerek baraj gölünde donarak, boğularak ölen enerji işçileri ile; Esenyurt alışveriş merkezleri inşaatında çadırlarda yanan inşaat işçileri ile; Siirt Alkumru Baraj kapaklarının açılması sonucunda ölen yurttaşlarımızla; Tuzla, Davutpaşa ve OSTİM güvencesiz ve denetimsizce ilkel koşullarda sürdürülen üretimlerin sonucunda canların yok olduğu toplu felaketlerle; Ali Sami Yen de futbol ile değil, yere çakılan asansörde ezilen işçileriyle anılıyor artık.

Böylesi ucubeleşmiş vahşi kapitalizm ortamında iş cinayetleri ve katliamlarıyla ilgili söylenecek sözler anlamsızlaşmakta, kelimeler kifayetsiz kalmaktadır. 10 işçimizin yakınlarına ve tüm halkımıza başsağlığı diliyor, iş cinayetlerinin hesabının sorulmasını, iş kazası adı altında katliamlara son verecek her türlü düzenlemenin yaşama geçirilmesini talep ediyoruz.” ■

“Ülkemizde bazı bölgeler veya şehirler, eskisi gibi yöresel oyunları, kıyafetleri, şiveleri ya da meşhur olmuş meyve ve sebzeleri ile anılmıyor artık. AKP iktidarı döneminde yandaş sermayenin yükselişine ‘katliam markaları’ eşlik ediyor.”

